

Metodický návod SH ČMS pro velitele, k zařazování žen do jednotek SDH obcí a do jednotek SDH obcí s rozšířeným počtem členů, kteří plní úkoly zařízení civilní ochrany.

I. Úvod

Na základě jednání a usnesení Ústřední odborné rady velitelů vydává ÚORV metodický návod pro velitele jednotek SDH obcí a velitele sborů k zařazování žen do jednotek SDH obcí s rozšířeným počtem členů, kteří plní úkoly zařízení civilní ochrany (dále jen jednotka plnicí úkoly zařízení CO)¹.

II. Podstata a předmět návodu

Dle Stanov SH ČMS čl. 3 odst. 3 písm. a) a g) má Sdružení hasičů Čech Moravy a Slezska , podstatu, předmět a hlavní okruh činnosti vyhledávání členů zásahových jednotek. Dále pak SH ČMS v souladu s cílem své činnosti pomáhá veřejnosti, zejména obcím a státním orgánům při plnění úkolů ochrany obyvatelstva. Tento dokument slouží jako metodika velitelům jednotek SDH obcí a velitelům SDH v zařazování žen do jednotek SDH obcí a do jednotek SDH obcí plnících úkoly zařízení CO¹.

III. Právní specifikace

Nařízení vlády číslo 361/2007 Sb. stanoví podmínky ochrany zdraví při práci s fyzickou zátěží v ohledu k ženám. Přípustný je hygienický limit pro hmotnost ručně manipulovaného břemene přenášeného ženou při občasném zvedání a přenášení 20 kg, při častém zvedání a přenášení 15 kg. Hmotnost břemen a podmínky ruční manipulace s břemeny těhotnými ženami, kojícími ženami, matkami do konce devátého měsíce po porodu jsou upraveny Zákoníkem práce.

Do jednotky sboru dobrovolných hasičů obce, nebo do jednotek plnících úkoly zařízení CO lze zařadit a službu v těchto jednotkách a družstvech mohou vykonávat pouze osoby starší 18 let, které splňují zdravotní způsobilost dle zvláštního právního předpisu.

IV. Pracovní prostředí žen

Ženám, těhotným ženám, kojícím ženám a matkám do 9 měsíců po porodu, jsou zakázány práce

- a) v prostředí, v němž je tlak vzduchu vyšší než okolní atmosférický tlak o více než 20 kPa,
- b) v prostředí, v němž je koncentrace kyslíku v ovzduší nižší než 20 % objemových,
- c) vyžadující používání izolačních dýchacích přístrojů,

¹ Vyhláška č.247/2001, příloha č.4, odst. 5)

d) spojené s fyzickou zátěží neúměrnou vzhledem ke změnám organismu v těhotenství, zejména:

1) vykonávané velkými svalovými skupinami s převažující dynamickou složkou svalové práce, které překračují pro celkovou fyzickou zátěž kritéria odpovídající kategorii druhé podle zvláštního právního předpisu,

2) spojené s přepravou břemen pomocí manipulace s jednoduchými bezmotorovými prostředky,

3) spojené se zvedáním a přenášením břemen překračujících ukazatele uvedené v příloze č. 1, při nichž přípustný minutový energetický výdej překračuje $14,5 \text{ kJ} \cdot \text{min}^{-1}$ netto,

4) spojené s opakovaným zaujímáním podmíněně přijatelných nebo nepřijatelných pracovních poloh, kterými jsou například hluboký předklon, poloha v klečící, vleže, ve vypjatém stoji na špičkách, s rukama nad hlavou, zařazené do kategorií druhé a třetí podle zvláštního právního předpisu²⁾ a dále práce spojené s opakovaným otáčením trupu o více než 10 stupňů,

5) spojené s tlakem na břicho,

6) při nichž nelze upravit pracovní místo s ohledem na antropometrické změny těla ženy,

7) v pracovních polohách bez možnosti jejich střídání, trvale vykonávané vsedě nebo vstoje,

8) vykonávané ve vnuceném pracovním tempu,

9) spojené s psychickou zátěží, zařazené do třetí kategorie podle zvláštního právního předpisu,

e) spojené s expozicí hluku zařazené do třetí nebo čtvrté kategorie podle zvláštního právního předpisu,

f) při nichž by mohly být vystaveny rázům,

g) spojené s expozicí vibracím:

1) přenášeným na ruce, pokud jsou tyto práce zařazené do třetí nebo čtvrté kategorie podle zvláštního právního předpisu,

2) celkovým horizontálním a vertikálním vibracím, jejichž hodnoty překračují nejvyšší přípustné hodnoty stanovené zvláštním právním předpisem snížené o 10 dB,

h) při nichž dochází za běžných pracovních podmínek ke značnému znečištění kůže minerálními oleji,

- i) s karcinogeny a mutageny a při pracovních procesech s rizikem chemické karcinogenity, uvedenými ve zvláštním právním předpisu,
- j) s chemickými látkami a chemickými přípravky
 - 1) způsobujícími akutní nebo chronické otravy s těžkými nebo nevratnými následky pro zdraví označovanými větami R 23, R 26, R 28, R 39, R 40 a R 48 podle zvláštního právního předpisu,
 - 2) poškozujícími reprodukční schopnost anebo plod v těle matky označovanými větami R 60, R 61, R 62 a R 63 podle zvláštního právního předpisu,⁵⁾
 - 3) poškozujícími kojence prostřednictvím mateřského mléka označovanými větou R 64 podle zvláštního právního předpisu,
 - 4) vyvolávajícími těžká poškození zdraví při vstřebávání kůží označovanými větou R 24 nebo větou R 27 nebo majícími výrazné senzibilizující účinky na dýchací ústrojí nebo kůži označovanými větami R 42 , R 43 podle zvláštního právního předpisu,
 - 5) omezujícími dělení buněk,
 - 6) při kombinací R vět uvedených v bodech 1 až 4,
- k) spojené s expozicí olovu a jeho ionizovaným sloučeninám,
- l) při výrobě léčiv a veterinárních přípravků, obsahujících hormony, antibiotika a jiné biologicky vysoce účinné látky, pokud nelze na podkladě podrobného vyhodnocení expozice a rizika vyloučit, že nedojde za předvídatelných podmínek k poškození zdraví těhotné ženy nebo plodu,
- m) při výrobě cytostatik, jejich přípravě k injekční aplikaci, při jejím provádění a při ošetřování pacientů léčených cytostatiky,
- n) spojené s expozicí rtuti, oxidu uhelnatému a jiným chemickým látkám, již neuvedeným v písmenech i), j) a k), pokud jsou práce s nimi zařazeny do kategorií druhé až čtvrté podle zvláštního právního předpisu,
- o) v kontrolovaných pásmech pracovišť se zdroji ionizujícího záření, kde podmínky práce nezajišťují pro plod stejný stupeň radiační ochrany jako pro každého jednotlivce z obyvatelstva,
- p) spojené s expozicí viru rubeoly nebo původci toxoplasmosy a práce spojené s expozicí jiným biologickým činitelům skupin 2 až 4 uvedeným ve zvláštním právním předpisu,³⁾ zařazené do třetí nebo čtvrté kategorie podle zvláštního právního předpisu,²⁾ pokud nelze u těhotné ženy prokázat imunitu proti biologickým činitelům, které přicházejí při dané práci v úvahu,
- q) v prostorách, kde jsou překračovány nejvyšší přípustné hodnoty elektromagnetického záření a elektromagnetických polí stanovené pro obyvatelstvo zvláštním právním předpisem,
- r) zařazené podle zvláštního právního předpisu jako rizikové, pokud se na ně nevztahuje ustanovení písmene p),

- s) vykonávané za podmínek, při nichž jsou překračovány operativní teploty to max. v důsledku tepelné zátěže z technologie,
- t) vykonávané po dobu delší než čtyři hodiny za pracovní dobu v prostorách, v nichž je teplota vzduchu udržována uměle na hodnotě 4 °C a nižší,
- u) vykonávané po dobu delší než jednu hodinu souhrnně za pracovní dobu při teplotách nižších než -5 °C,
- v) matkám do konce devátého měsíce po porodu jsou zakázány práce uvedené v § 2 odst. 1 písm. a) až d), f) a g), s) až v).

V.

Posuzování zdravotní způsobilosti

V souladu s Nařízením vlády č. 352/2003 Sb. ze dne 17. září 2003 o posuzování zdravotní způsobilosti zaměstnanců jednotek hasičských záchranných sborů podniků a členů jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí nebo podniků, se zájemkyně o činnost v jednotce sboru dobrovolných hasičů obce a zájemkyně o činnost jednotkách plnicích úkoly zařízení CO musí splňovat zdravotní způsobilost. Za tímto účelem v souladu s nařízením absolvují:

- a) vstupní zdravotní prohlídka,
- b) periodická zdravotní prohlídka,
- c) mimořádná zdravotní prohlídka
- d) výstupní zdravotní prohlídka.

Na základě návratu ženy do aktivní služby 9 měsíců po porodu, nebo po ukončení kojení je nutné splnit mimořádnou zdravotní prohlídku. Rozsah a náplň mimořádné zdravotní prohlídky stanoví podle aktuálního zdravotního stavu příslušný lékař.

VI.

Odborná způsobilost

Zájemkyně o činnost v jednotce sboru dobrovolných hasičů obce, nebo v jednotce plnicí úkoly zařízení CO, musí splňovat odbornou způsobilost v souladu s pokynem 36/2003 generálního ředitele Hasičského záchranného sboru České republiky a náměstka ministra vnitra ze dne 7. 8. 2003 k provádění odborné přípravy a odborné způsobilosti členů jednotek SDH obcí a jednotek SDH podniků.

VII.

Doporučené zařazení

V ohledu na výše uvedený obsah článků s omezením pracovního zatížení žen v jednotkách sborů dobrovolných hasičů obcí a družstvech civilní ochrany a ochrany obyvatelstva SDH obcí, se doporučuje následující zařazení:

Zařazení v jednotce plnění úkolů zařízení CO

Funkce / činnost	Strojní služba	Chemická služba	Spojová a informační služba	Technická služba	Záchranné a likvidační práce	Požární zásahy	Technické zásahy	Psycholog. činnost	Zdravotní služba
Doporučuje se			X	X	X*		X*	X	X
Nedoporučuje se	X	X				X			

X* - Doporučuje se s přihlédnutím k fyzické zátěži

Zařazení v jednotce plnění úkolů zařízení CO

Funkce / činnost	Týlové práce	Varování a vyrozumívání obyvatelstva	Krizové štáby a povodňové komise v obci	Evakuace obyvatelstva	Záchranné a likvidační práce	Zdravotní služba	Označování nebezpečných oblastí	Podíl na humanitární pomoci	Dekontaminace obyvatelstva
Doporučuje se	X	X	X	X*	X*	X		X	X
Nedoporučuje se							X		

X* - Doporučuje se s přihlédnutím k fyzické a psychické zátěži